

Slovenski dom

Štev. 16.

V Ljubljani, v sredo, 21. januarja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Vojno poročilo št. 597:

Novi letalski nastopi na sredozemskem bojišču

Uradno vojno poročilo št. 597 pravi:

Med bojem, ki je bil med Agedabijo in Marso Brego smo odbili in delno zajeli angleške oddelke. Naš ognj je uničil nekaj oklepnih vozil.

Italijansko in nemško letalstvo je razvilo živahno delavnost nad angleškim zaledjem in nad otokom Malto.

Naša torpedna letala so napadla konvoj v vzhodnem delu Sredozemskega morja, ki je bil močno zastražen, ter so zadele trgovski parnik, ki je imel nad 5.000 ton in je bil poln črt.

Drugi parnik velike mere je bil zadet in hudo poškodovan po nemških letalih na morju pri Tobruku.

Angleška letala so vrgla včeraj omejeno število rušilnih in zažigalnih bomb na Paterno in Lentini (Sirakuz).

Zjutraj so metala bombe na Catanio in Vizzini. Nobne žrtve, škoda pa nepomembna.

En angleški bombnik je bil sestreljen in sicer ga je sestrelila protiletalska obramba pri Cataniji.

Japonski letalski napadi na Singapoore, Holandsko Indijo in Birmo

Tokio, 21. jan. s. Japonsko vrhovno poveljstvo sporoča, da je 18. januarja bil osemnajsti letalski napad na Singapoore. aponska letalska letala so po njem spremljala mornariške bombnike vse do njihovih oporišč ter spotoma sestrelila v letalski napad na Singapoore. Japonska letalska letala, ki so 20 angleških lovcev zastoj skušala napasti letalska letala. O dveh japonskih letalih še nimajo poročil, kje sta. Med napadom na Singapoore so mornariška letala zmetala veliko bomb na pomorsko oporišče zahodno od Singapoorskega otoka ter na druge vojaške cilje. Zažgala so nekaj shramb za bencin.

Tokio, 21. jan. s. Od včeraj pa do 21. januarja so v Tokiju ter po vsej Japonski obsežne vaje v protiletalski obrambi. Prebivalstvo mora pri njih dejansko sodelovati.

Rim, 21. jan. s. Agencija Reuter poroča iz Melbourneja, da je avstralski letalski minister sporočil novico o silovitih japonskem letalskem napadu na letališče Rabaul, ki leži na otoku Nova Britanija. Napad se je začel okoli polnočja in so japonski bombniki in lovci v zaporednih valovih bombardirali naprave na letališču ter poškodovali vojaške cilje. Podrobnih poročil pa ni.

Bangkok, 21. jan. s. Indijski radio v Madrasu poroča, da je sovražnik še na drugem mestu

vdrl v južno Birmanijo. Oddelek siamskih čet je prekorajčil birmansko mejo pri mestu Myavaddi. Mesto leži kakih 30 km od meje in so zdaj na severu tega kraja hudi boji.

Tokio, 21. jan. s. Agencija Domei daje pregled nad vojnimi operacijami, ki se razvijajo v krogu, neizprosnost se sklepajočem, okoli 20.000 Avstralcev na južnem delu Malajskega polotoka. Značil tem operacijam daje novo gibanje ob bokih angleških branilcev zaradi novih izkrcanj Japoncev z morja južno od reke Muar. Medtem pa se iz oporišča pri Singapooreju še vedno dvigajo stebri dima in plamena zaradi silovitih letalskih napadov, ki so zadeli nekatere življenjske točke. Angleške oblasti v Singapooreju so zapovedale nabore za vse Evropejce pod 41. letom, brez oziroma na narodnost. V Birmo so se japonski oddelki

polastili letalskega oporišča v Tavoyu, 400 km od Rangoona, ter od tam delajo letalske napade na Rangoon in Moumein. Ta kraj so japonska letala napadla včeraj. Obsežni letalski nastopi se nadaljujejo tudi v holandski Indiji, kjer so japonske bombe zadele mesto Sabang na Sumatri in neko letališče sredi tega otoka.

Nov neupogljiv odpor črnih srajc v italijanskem ekspedicijskem zboru na ruski fronti

Vzhodno bojišče, 21. januarja, s. Ponovni poskusi sovjetskih sil zoper postojanke italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji so še enkrat naleteli na neupogljiv odpor, ki je omajal zagon nasprotnika in ga vsako pot vrzel nazaj na izhodne postojanke in to s krvavimi izgubami. Zadnje čase je ta naloga težila v glavnem 63. legiji črnih srajc, ki so se že v bojični bitki silno borile ob boku nagle divizije »Duca d'Aosta«. Te dni pa je omenjena legija znala pokazati največji obseg svojega visokega bojevnika duha. Imela je nalogo braniti posebno važen odsek na bojišču. Nalogo je izpolnila s skrajno hrabrostjo in odločno voljo. Dosegla je zmagoslavje nad sovražnikovo zagrizenostjo, navzlic večjemu številu napadalcev in navzlic hudim življenjskim pogojem, ki jih določata mrz in sneg

General Ambrosio, novi načelnik generalnega štaba, in njegova vojaška kariera

Rim, 21. jan. s. General armadnega zbora in vršilec dolžnosti poveljnika 2. armade, Vittorio Ambrosio, novi načelnik glavnega generalnega štaba, je bil rojen v Torinu 28. julija 1879. Za podporočnika v konjenici je bil imenovan l. 1898. Kot poročnik je potem obiskoval višjo vojno akademijo. Kapitan je postal tik ob začetku italijansko-turške vojne ter je kot poveljnik 2. eskadrona konjeniškega polka iz Luce večkrat s svojimi ljudmi srčno posegel v boj. Udeležil se je tudi svetovne vojne v poveljstvu 3. konjeniške divizije, katere šef glavnega stana je bil. V tem času, v katerem je napredoval tudi do polkovnika, je pokazal, da ga dišijo vse lastnosti, ki se zahtevajo od častnika v stratežnem, taktičnem in bojnem pogledu. Svoje znanje in spretnost je pokazal posebno l. 1916, v kritičnih trenutkih napredovanja divizije ob levem bregu Soče, kakor tudi pri poznejših akcijah, ki jih je divizija izvedla, ko je bilo treba zaščititi umik 2. armade. Od l. 1920, pa do l. 1922, je bil načelnik generalnega stana milanske divizije. Potem je bil

poveljnik Savojskega konjeniškega polka, poveljnik oddelka konjeniške šole, načelnik glavnega stana torinskega armadnega zbora in končno vršilec dolžnosti poveljnika že prej omenjene šole. Brigadni general je postal l. 1927. Od leta 1928, pa do l. 1932, je bil v inšpektoratu za hitre čete. Kot divizijski general je novembra 1932. prevzel poveljstvo nad 2. hitro divizijo. Novembra 1935 je postal poveljnik armadnega zbora in poveljnik armadnega zbora na Siciliji. Od 10. decembra 1938 pa mu je bilo poverjeno izvrševanje poslov poveljnika 2. armade. Lanskega novembra mu je bil podeljen poveljniški red odlikovanja Savojske hiše, ker je Ambrosio podal dokaz svoje neustrašne duše in pokazal izrazito vojaški obraz in ker je v času vojnih operacij proti Jugoslaviji izvedel svojo nalogo s tako naglico in neubranljivostjo, da je italijanska zastava v kratkem času zaplapolala v srcu nasprotnikovega ozemlja. Dne 20. januarja letos je bil imenovan za načelnika glavnega generalnega stana vseh oboroženih sil.

Po zopetni zasedbi Feodozije – nadaljevanje bojev na ruskih bojiščih

Zasedba Feodozije naj priča, da nemško vojskovanje v Rusiji ni dozdej prav nič izgubilo na svojem napadalnem značaju

Hitlerjev glavni stan, 21. jan. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo naslednje uradno vojno poročilo:

Na Krimu so bile sovjetske sile, ki so se borile severovzhodno od Feodozije, vržene še dalje nazaj proti vzhodu.

Na doneškem bojišču in na srednjem in severnem odseku fronte se obrambni boji nadaljujejo. Pri uspešnih nastopih napadalnih oddelkov so slovaške čete prizadele nasprotniku krvave izgube.

Na vsej vzhodni fronti so letalske sile deloma v najtežavnejših okoliščinah posegale v boje na kopnem. Murmanska železnica je bila z bombami na več krajih razdejana. Zažgan je bil vlak s pogonskim gorivom.

Bukarešta, 21. januarja, s. O zopetni zasedbi Feodozije je romunsko vrhovno poveljstvo včeraj izdalo naslednje uradno vojno poročilo:

Romunske planinske čete, pehota in konjenica, so se borile ob boku nemških čet ter so po srčitem boju premagale in uničile en velik del boljševiških sil, ki so zasedle pokrajino pri Feodoziji. Sovražnik je imel hude izgube v ljudeh in v potrebnih. Samo pred postojankami neke velike romunske enote, so Sovjeti pustili 400 mrtvih, 700 ujetnikov in 18 oklepnih voz. Preganjanje nasprotnika se nadaljuje.

Berlin, 21. jan. s. Čeprav je verjetno, da bodo Sovjeti po ponovni nemški zasedbi Feodozije skušali vpreči vse sile, da bi obdržali znova osvojene postojanke na vzhodnem obrežju krimskega polotoka, se boljševiške čete vendar še dalje umikajo pod stalnim pritiskom nemških in romunskih oddelkov, ki vedno odločno zaposlujejo sovjetske sile.

Na osrednjem in severnem odseku ob Doncu zastavljajo ruske armade vse sile, da bi neglede na strahotne izgube, dosegli postojanke, po katerih bi mogle odločno pogaziti nemške obrambne črte. A vse je zaman. Zaradi silovitih protinapadov nemških oklepnih oddelkov in pehote, imajo Sovjeti krvave izgube in morajo pustiti na bojišču svoje najboljše orožje.

V redkih primerih, ko se je Sovjetom posrečilo, da so napredovali za kak kilometer, so morali plačati za to tako ceno, da so zdaj prisiljeni vleči v boj vedno nove množice rezervistov, ki so jih pobrali kjer koli.

Kljub naporu sovjetskega vrhovnega poveljstva, se Rusom še ni posrečilo, da bi dosegli kako važnejšo spremembo v nemških obrambnih črtah. Nemško desno krilo namreč trdno drži postojanke na Krimu in na obrežju

Azovskega morja, hkrati pa je tudi leningrajski obroč od Peterhofa do Schlüsselburga kar moč trdno sklenjen.

München, 21. jan. s. Ponovno zasedbo Feodozije ocenjuje tukajšnji tisk kot dokaz o nespremenljivem napadalnem značaju nemškega vojskovanja v Rusiji.

Če je res — piše list »Münchener Neueste Nachrichten« — da sta preureditev bojišča za zimsko vojskovanje in zmanjšani nemški pritisk dovolila boljševikom večjo svobodo delovanja, ostane vendar dejstvo, da nemškega položaja ne gre ocenjevati kot izključno obrambno borbo. Pa čeprav so take okoliščine Rusom nudile prilike, da so si izvojevali kak uspeh, ponovna zasedba Feodozije izpričuje, kako kratkega življenja so taki ruski uspehi.

Jasno je, da so Feodozijo hoteli imeti za odhodno oporišče za večje napade ne samo na Krim, marveč celo proti desnemu boku južnega nemškega bojišča. Osvojitev Feodozije je vsaj na tem odseku prekrizala boljševiške načrte, vrh tega pa tudi pokazala, da znajo nemške in zavezniške čete iz obrambe urno preiti v napad, čeprav jim kljubujejo Sovjeti in priroda.

Nova češka vlada in njene naloge V okviru češke in Moravske mora ustvariti vse pripravljalne pogoje za zmago Velike Nemčije

Praga, 21. januarja, s. Nova češka vlada je včeraj prisegla pred državnim poglavarjem dr. Hachom, nato je imela prvo sejo. Vlada je sestavljena takole: predsednik in varuh državnega pečata dr. Jaroslav Krejčí, notranji minister Richard Biernert, minister za gospodarstvo in delo dr. Walter Biertsch, minister za vzgojo in za propagando bivši polkovnik Emanuel Moravec, minister za poljedelstvo in gozdovalstvo dr. Hrubý, minister za promet dr. Kameník, finančni minister dr. Kalfus. Nadomestni nemški protektor general Hevdrich je sprejel člane nove vlade in je včeraj ob 12 prekalil izredno stanje, ki je bilo pred časom razglašeno v Pragi in v Berlinu.

Berlin, 21. januarja, s. V nemških pristojnih krogih pravijo, da je imenovanje nove češke vlade pomembno ne samo v notranjem oziru, v kolikor pomeni odločen korak do splošne politične ureditve v protektoratu, temveč tudi v evropskem oziru, v kolikor novi zastopniki češkega ljudstva pravijo, da so si na jasnem o nujnosti novega reda in da morajo iz tega iz-

Prihod načelnika nemškega glavnega generalnega štaba v Budimpešto

Budimpešta, 21. jan. s. V Budimpešti je dopotoval včeraj načelnik nemškega glavnega generalnega štaba von Keitel. Spremlja ga nekaj višjih častnikov. Na okrašenih postaji so ga pozdravili madžarski vojni minister general Bartha, načelnik madžarskega generalnega štaba general Szombathely, skupina madžarskih višjih častnikov in uradni zunanjega ministrstva. Maršal von Keitel bo ostal nekaj dni na Madžarskem ter imel pogovore z voditelji madžarske vojske.

Predsednik angleške vlade o vojni v Vzhodni Aziji

Rim, 21. jan. s. Angleški ministrski predsednik Churchill je včeraj prvič govoril v poslanski zbornici odkar se je vrnil iz Amerike. Dejal je med drugim: »Seveda delim z drugimi zaskrbljenost glede položaja na Daljem Vzhodu, hkrati pa imam kar največje zaupanje v končni izid spopada.«

Churchill je potem sporočil, da bodo razprave v prihodnjih treh dneh posvečene vodstvu vojne. Če bi pa te razprave dobile značaj izvajanja zoper vlado, bo prisiljen priti pred zbornico z vprašanjem o zaupnici.

Poslovilno pismo angleškega poslanika ruskemu narodu

Stockholm, 21. januarja, s. Dosedanji angleški poslanik v Moskvi Stafford Crips je v »Izvestijah« objavil poslovilno pismo ruskemu narodu. Pismo pravi: »Ni še videti konca. Preden bomo mogli pozdraviti zmago, bo treba bojevati še trde bitke. Ko bo zmaga dosežena, bosta naša dva naroda imela posebno pravico, da povedeta evropske narode k omiki.«

Grof Ciano se je vrnil v Rim

Rim, 20. jan. AS: Danes zjutraj je prispel iz Budimpešte v Rim zunanji minister grof Ciano. Na postaji ga je pozdravil tajnik Stranke, več članov Vlade, nemški veleposlanik in madžarski odpravnik poslov.

Protest francoskega poslanika v Kairu

Pariz, 20. jan. AS: DNB poroča: Kakor poroča »France socialist«, se je francoski poslanik v Kairu po prekinitvi diplomatskih odnosov med Egiptom in Francijo, uprli nastopiti pot v domovino, ko je zvedel, da so bili nekateri francoski državljani samo zato, ker so hoteli ostati zvesti svoji domovini, aretirani. Francoski poslanik ne bo odpotoval prej, dokler egiptovske oblasti ne bodo dale zadoščenja in nepravilno zaprte francoske državljane izpustile na svobodo.

Angleži štedijo z vodo

Lisbona, 20. jan. AS. Angleški radijske postaje in angleški tisk živahno priporočajo angleškim gospodinjam, da naj štedijo z vodo. Če bodo štedile z vodo, bodo štedile z elektriko, ki mora črpati vodo.

V vsej Angliji so tudi začeli zbirati konzervne skatlice

Vesti 21. januarja

Poglavar nemške narodno-socialistične stranke v Italiji dr. Ehrlich je včeraj obiskal tajnika fanika fašistovske stranke ter mu izročil pozdrav Hitlerjevcev, ki prebivajo v Italiji.

Mnogo pošte in 53 potnikov je pripeljal brazilski parnik »Broge« (8235 ton) iz Brazilije v Lisbono. Clani posadke pravijo, da je to bilo najbrž zadnje potovanje kake brazilske ladje v Evropo.

Ameriški zunanji minister Hull je včeraj izjavil, da bi morali carinske meje med Združenimi državami in Južno Ameriko odstraniti ali vsaj omiliti, da bi se pospešilo sodelovanje vseh držav na zahodni polobli v sedanji vojni.

V Berlinu so na pristojnem mestu tujim častnikom namen vojaške pogodbe z Italijo in Japonsko pojasnili takole: Pogodba je osnova za enakomerno porazdelitev vseh sil držav trojne zveze, da bi vojne operacije postale čim učinkovitejše in dosegle svoj končni namen.

Podpredsednik francoske vlade admiral Darlan je sprejel voditelja francoske ljudske stranke Doriotja, ki se je priglasi v francosko legijo za vzhodno bojišče.

Švedska je te dni dosegla nov rekord mraza. V mestu Alwrosu je kazal termometer 50 stopinj pod ničlo.

Portugalska bo danes poslala nov oddelek čet v Afriko za okrepitev svojih tamkajšnjih postojank.

Angleški list »Evening News« poroča, da so angleške oblasti aretirale predsednika vlade v Birmi, ker je bil že od začetka vojne v stikih z Japonci. Poslali ga bodo v Združene države v preganstvo.

Tudi Japonska se je odločila, da bo omejila porabo obleke po zgledu drugih vojskujočih se držav. Osebnostne izkaznice bodo take, kakor jih imajo v Nemčiji in Italiji.

V bližnji bodočnosti bodo na Hrvaškem organizirali posebne oddelke, v katere bodo poklicali odslužene vojake ter tiste, ki še niso služili v vojski. Obrambno ministristvo je povabilo vse rezervne častnike do 55. leta starosti k vpisu v aktivni častniški zbor, v katerega bodo sprejeti po končanem posebnem tečaju.

Angleško pomorsko poveljstvo sporoča, da se podmornica »Perseus« ni vrnila v oporišče v določenem času in da je izgubljena z vso posadko. »Perseus« je imel 1475 ton, 8 torpednih cevi in 50 mož posadke.

O političnem in vojaškem položaju v vzhodni Aziji je včeraj imel daljši govor japonski zunanji minister Togo. Tejal je, da je sedanja vojna boj za osvoboditev vse Azije. Spodnese naj angleško in američansko oblast nad svetom, ker to oblast preveča sebičnost, izkoriščanje in jeza po vladanju. Japonska ima sovražne načrte samo zoper to oblast, ne pa n. pr. zoper južnoameričanske države. Tudi Holandsko Indijo je napadla samo, ker je bila v to prisiljena. Pričakuje, da se bodo tudi kitajski oblastniki v Čungkingu spreobrili in začeli z Japonsko sodelovati.

Angleško letalstvo je izgubilo enega svojih prvakov, pilota-lovca Richarda Stevensa, ki je padel v boju z letalskim oddelkom Osi.

Angleško pomorsko poveljstvo sporoča, da sta se potopili ogledniški ladji »Henriette« ter »Nirvana«.

Madžarsko notranje ministristvo je izdalo ostre ukrepe zoper razširjevalce zlaganih poročil, ki škodijo državnim koristim. Včeraj so po vseh javnih lokalih izvedli obsežne preiskave in pregledre pri prijeli veliko Judov.

22 hrvaških letalcev na vzhodnem bojišču je od Paveliča dobilo novo odlikovanje železne detelje in sicer za izredne vojne akcije.

V Lizboni so se včeraj začeli zbirati ameriški diplomati iz držav, ki so v vojni z Italijo in Nemčijo. V Lizboni pričakujejo parnik »Nyasa«, ki vozi v Evropo italijansko in nemško diplomatsko osebje iz ameriških držav.

Važno opozorilo naročnikom „Slovenčeve knjižnice“

8. in 9. knjiga »Slovenčeve knjižnice« bosta v kratkem izšli. Vrstni red se je izpremenil le zaradi 8. knjige, ker nismo mogli pravočasno rešiti vseh zadev z avtorjem napovedane knjige »Vedomec« :: Namesto te knjige bo izšel znameniti Haggardov roman »DEKLE Z BISERI« :: Dobili boste vse knjige, tudi č. ne izidejo po vrsti, kot so bile napovedane.

Pripominjamo, da je 3. knjiga: »Deklica s Prisoj - Anže« in 4. knjiga: »Podkroški gospod« popolnoma pošla.

Tudi vezanih izvodov ni več.

»Elektra« v Mrakovem gledališču

Z njo se je Mrakova gledališka skupina zares postavila

Ljubljana, 21. januarja.

Če se človek spomni nazaj, skozi kakšne težave se je moral pehati Mrak in njegova skupina in se mora deloma še, se ne more načuditi silni volji in idealizmu teh mladih ljudi, ki so končno le prodrli tako, da v naši dramski umetnosti ne predstavljajo nič manj, kakor za to določena uradna umetnost. Pri nas je že tako, da se še nismo izklopali iz tistih strokovnjaških ovrtnikov in pomeni samo tisti nekaj, ki ima spredaj tak ali tak naslov, vse drugo je pa uboga raja, ki živi od milosti in dobrotosti naslovov, ki mu krotijo pamet in določajo vrednost.

Polna frančiškanska dvorana je pokazala zopet, da ima Mrakova skupina že precejšnje število stalnih obiskovalcev. Mrakovo gledališče nam je tokrat dalo tragedijo grškega trageda Sofokleja v Hofmannsthalovi predelavi. Ponašila jo je Tuši Rajnerjeva, režiser Mrak, scenško glasbo je priredil Pogačar.

Naslovno vlogo Elektrje je odigrala mlada, nadarjena igralka Rajnerjeva. Svojo vlogo je odigrala vseskozi tako odlično, da bi si jo bilo težko misliti boljše. Temperament, duh, ki se izživlja samo v misli na maščevanje, lik žene, maščevalke svoje krvi, demon, ki to ženo žene k maščevanju; vse to je Rajnerjeva podala z veliko prepričljivostjo tako, da živo občutiš tisto silovito stopnjevanje duševne napetosti, ki pride h koncu v blaznost. Tudi Planinova v vlogi Krizotemis je svojo vlogo dobro odigrala. V začetku ni bila tako trdna, kmalu pa se je znašla, in prizor, ko Elektra roti svojo sestro,

da morata skupaj maščevati očetovo smrt, je odlična. Lepo je odigrala tisto naivno, po življenju hrepeneče dekle, ki se po eni strani ne briga za maščevanje in išče tolažbo v uživanju, po drugi pa ji je taka misel odvratna.

Mrak je odigral sam kar tri vloge, in sicer: Klitemnestro, Oresta in Egista. Igralsko je bil v Klitemnestri najboljši, dočim je v Orestu plastično pokazal usodo preganjanega kraljevega sina, potem ko je uho prej mimogrede ušlo, da živi ta kraljevi potomec življenje, ki je podobno vali. Egista je pokazal v taki sijajni luči in dinamiki, da bi človek skoraj ne verjel, da je to res Mrak.

Druzi igralci so se lepo prilagodili vlogam glavnih igralcev in svoje vloge tudi dobro odigrali.

Mrak je dramo izvrstno zrežiral, kar se je zlasti opazilo pri karakterizaciji značajev (Elektra, Krizotemis). To je bilo tako dobro narejeno, da si skoraj fizično občutiš vsa silovita nasprotja. V duhu stare grške tragedije je Mrak položil poudarek ne toliko v zunanost, kakor v besedilo, kar je bilo v grških tragedijah bistvo. To se mu je lepo posrečilo. Ne v zunanosti, ampak v besedilu je Mrak pokazal moč grške drame. Zato se nam ne sme čudno zdeti, če je on odigral žensko vlogo, kar se nam zdi v današnjih časih precej tuje, čeprav vemo, da so antični grški igralci interpretirali prav tako poleg moških tudi ženske vloge.

Občinstvo je bilo s prireditvijo zadovoljno, saj nam je Mrakova skupina podala staro grško dramo tako lepo in prepričljivo!

Pomemben načrt Vodne zadruge v Ribnici

Zadruga naj bi s pomočjo oblasti izvedla drenažo zemljišč ob Sajevcu

Ribnica, 20. jan.

Pred dnevi smo poročali o važnosti izsuševanja zemljišč ob reguliranem potoku Sajevcu in Bistriki, kjer bi lahko z načrtnim delom, z drenažo, pridobili številni posestniki lepe predele rodovitne zemlje. Visoki komisariat je z važnim odlokom o milijonu lir podpor za izboljšanje zemljišč in povzdigo kmetijstva v naši pokrajini pokazal veliko razumevanje za potrebe našega prebivalstva, prebivalstvo samo pa ta ukrep ne le z veseljem pozdravlja, temveč kaže zanj tudi veliko zanimanje.

Vodna zadruga je zadnja leta s svojim po- žrtvovalnim predsednikom g. Škrabcem Stankom mnogo storila za napredek naše občine, zlasti za regulacijo potoka Sajeveca in gradnjo vodovoda, še bolj pa prebivalstvo pozdravlja njen novi načrt. Vodna zadruga namerava izvesti večja izsuševalna dela ob tem potoku, kjer je precej zametljive zemlje. Njen načrt pozdravljajo zlasti lastniki zemljišč ob Sajevcu.

Oblast bo gotovo podprla pomembni načrt Vodne zadruge tudi s primerno večjo denarno podporo.

V Ribnici — 24 stopinj

Hud mraz je pritisnil v Ribniški dolini. Po jasnih dneh je kazal toplomer včeraj 18 stopinj pod ničlo, danes pa je živo srebro zdrknilo na 24 stopinj pod ničlo. Bistrica, Ribnica in Rinža ter drugi potoki so zamrzli. Mraza se veseli mladin, ki se drsa in pridno hodi na smuk v Ribniško dolino. Te dni pridno Ribničani spravljajo tudi vozove ledu, ki ga bodo poleti uporabljali za ohlajevanje pijače in mesa.

Ob tej priliki moramo poudariti, da bodo dela pod takim nadzorstvom gotovo uspešnejša, kakor če bi jih izvedli posamezniki sami.

Še nekaj o Vodnikovi zapuščini

Ljubljana, 21. januarja.

V našem listu z dne 16. januarja so bili priobčeni podatki o zaključku zapuščinskega postopanja o imovini po dne 9. januarja 1939 umrlem Vodniku Alojziju, posestniku in kamnoseškem mojstru iz Ljubljane. Resnici na ljubo popravljamo svoje poročilo, ki ni bilo točno, ker smo dobili le delne podatke. Pravo stanje zapuščinskega imetja in dednih upravičencev izhaja samo iz zapuščinskih spisov.

Iz teh spisov je videti, da se kot zakoniti dediči po pokojniku niso priključili le trije, kakor smo jih navedli, temveč je bilo vseh zakonitih dedičev 29; to so bili poleg treh navedenih še nečaki in nečakinje iz veje pokojnikovega brata Alberta Vodnika iz Podutika 25, in sicer 12 po številu, od veje pokojnikove sestre Marijete Škerlep iz Male vasi-Ježica 10 po številu ter iz veje pokojnikove sestre Ivane Stražar iz Ljubljane, Krakovska ulica, 4 po številu.

Cista zapuščina je bila ugotovljena po sodni cenitvi z zneskom 12.670.000 din ali 4.814.600 lir in so se nepremičnine, spadajoče v zapuščino, prepisale na imenovane tri dediče le zaradi medsebojnega dogovora med dediči in medsebojnih kupov.

Naročajte Slovenski dom!

Spet ga je bilo 20 stopinj pod ničlo

Ljubljana, 21. januarja.

Danes zjutraj je bilo spet mraz kakor malokrat letos. Še snóci se je nebo zjasnilo in pričakovali je bilo, da bo čez noč mraz pritisnil. Pa je tudi res. Ob 7 je stalo živo srebro po mestu na —20 stopinj, na odprtih krajih ga je bilo še nekaj malega več, dočim je na odprtem ljubljanskem polju stalo živo srebro tudi na —22 stopinj. Kaže, da bo mraz še držal. Pod nogami škriplje, da je veselje. Mraza se boje posebno hišni gospodarji, zato pridno ovijajo vodovodne cevi s slamo in cunjami, da bi jim voda ne zamrznila.

Ze v mestu je danes najohotnejši mraz. Še mnogo hujši je na prostem. Tako nam je barjanska šola javila, da je bilo tam davi kar —25 stopinj C mraza. Hud mraz je pritisnil tudi na Blokah in v Ložu. Tam je bilo prav tako davi —25 stopinj C. Mrzli val je prišel od Karpatov čez panonsko ravnino in je po jakosti letos najhujši. Včeraj zjutraj je bilo v Ljubljani —12,8 stopinj C mraza, davi pa rekord.

Iz Srbije

Nov komisar za cene v Beogradu je postal Božidar Petrović, inženir, njegov pomočnik pa B. Viktorović. Svojo dolžnost sta sprejela začetkom januarja.

Nacionalna služba za obnovo Srbije se bo pričela 1. aprila, t. l. V to službo bo predvsem poklicana doraščajoča mladina, da bo s fizičnim delom služila narodu spoznala lepoto dela in se tako vrnila k tistim vrelcem narodnega življenja, ki so danes skoraj pozabljeni. Dnevno delo bo trajalo 6 do 8 ur in ne bo samo fizično, ampak bo imelo bolj vzgojen pomen, saj ga bodo dopolnjevala predavanja nacionalnega, moralnega, zgodovinskega in poljudnoznanstvenega značaja. V nedeljah in praznikih bodo obvezniki tega nacionalnega dela imeli poučno-zabavne ali športne prireditve, katerim bo prisostvovalo tudi okoliško prebivalstvo, da se tako tudi neje prenese nov duh dela za skupnost. Tako bo zrasla nova generacija, prežeta s srbsko nacionalno ideologijo. V kolikor bo treba delati na terenu, bodo obvezniki zaposleni predvsem pri izsuševanju močvirnih predelov, pri regulaciji rek, pri sanaciji zemljišč, pri pogozdovanju, pomagali bodo pri gospodarstvu, predvsem pri poljedelstvu, gradili porušena mesta, se bavili z arheološkimi izkopaninami itd. Tako pojasnjuje načrt nacionalnega dela Pisarna za nacionalno službo za obnovo Srbije.

Požar je v Požarevcu pred par dnevi uničil tri trgovine. Škode je okoli dva milijona dinarjev.

Tovarno svile bodo ustanovili v Paračinu in tako bo to provincialno mesto postalo eno najvažnejših srbskih industrijskih središč.

Sneg v Srbiji je zapadel takoj po pravoslavni božici in sicer ga je padlo kar precej. Prometa sicer ne ovira, a mnogim povzroča novo gorje, ker manjka kuriva. V Beogradu je s kidanjem snega zaposlenih stalno okoli 400 delavcev.

Prva srbska leposlovna knjiga po vojski je izšla te dni v založbi Srbska knjiga in sicer nova izdaja Njeguševga »Gorskega venca«.

Novice iz Države

Prebivalstvo Italije. Rimski uradni list je prinesel statistični pregled o stanju prebivalstva v Kraljevini konec decembra preteklega leta. V preteklem decembru je bilo 33.319 porok, novorojenčkov pa je bilo o istem mesecu 68.410. Ljudi je umrlo 57.577. Razlika med rojstri in smrtmi je znašala torej 10.883. V domovino se je vrnilo 135 oseb. Tako je znašalo celotno število prebivalstva v Kraljevini na zadnji dan lanskega leta 45 milijonov in 366.000 ljudi.

V Toplicah pri Novem mestu je tudi v teh dneh veliko ljudi, ki so se prišli zdraviti. Zdravilišče bo tudi letos odprto celo leto.

Kakor je določil »Prevod« v Ljubljani, mora trebanjska občina poslati dnevno v Ljubljano 500 litrov mleka.

Z deli na pokrajinski cesti Črneča vas-Osunje pridno nadaljujejo. Prav tako v tem mrazu uspešno razširjajo dež. cesto od Kostanjevice do Sv. Kriza.

Vodovod v Orehovcu je delno dograjen in bo kmalu izročen svojem namenu.

Velika je nepismenost v najstromežnejših krajih hercegovske Hrvaške in pa Bosne. Da bo ta nepismenost čim bolj odstranjena, je sklenila hrvaška vlada, da bo v teh krajih v kratkem odprla 130 novih ljudskih šol, v katerih bodo prirejeni tudi posebni tečaji za nepismene.

V kratkem bo v Petrinji odprta nova glasbena šola. Vodil jo bo prof. Franjo Šram.

Reki Korana in Kolpa sta začeli na nekaterih mestih zamrzovati. Zamrzili pa menda ne bosta, ker mraz ne bo tako dolgo trajal.

S Hrvaškega

Za prvo obletnico ustanovitve nezavisne hrvaške države bo izšla spominska knjiga, v kateri bodo opisani vsi osvobodilni boji za novo hrvaško državo. Ta knjiga bo tudi prvi dokument o življenjski sposobnosti in državnosti hrvaškega naroda. Knjiga bo natisnana na najfinem papirju in bo opremljena z lepimi slikami in grafikoni.

Tudi soproga finskega podkonzula v Zagrebu je darovala 1500 kun za hrvaško zimsko pomoč.

Ministrstvo za hrvaški promet in javna dela je sklenilo z zavarovalno družbo »Dunav« poseben pogodb, s katero bodo od sedaj zavarovani vsi, ki potujejo po hrvaških državnih železnicah in bi se na njih ponesrečili. Najmanjša premija za vsakega ponesrečenca znaša po 25.000 kun. Največja premija pa znaša 250.000 kun.

V Zagrebu je bilo te dni osnovano hrvaško učiteljsko pevsko društvo, ki bo delovalo v okviru hrvaške pevške župe »Lisinski«. Novo ustanovljeno društvo bo v kratkem priredilo svoj prvi koncertni nastop.

Dne 30. t. m. bo v hrvaškem narodnem gledališču velik simfonični koncert Zagrebske filharmonije. Cisti dohodek je namenjen v korist »Pomoči«.

Ob priliki 150-letnice rojstva velikega italijanskega skladatelja Rossinija bo hrvaška Opera igrala njegovega »Seviljskega brivca«.

Predstavniki italijanske vojske, ki so nastajeni v Karlovcu, so pred nekaj dnevi obdarovali ustaško mladino iz Karlova. Dvorana, kjer so razdeljevali darove, je bila polna in je prisotne pozdravil general Lomaglio. Generalu se je za pozornost zahvalil karloški mestni župan dr. Nikšić.

V Zagrebu so začeli vpisovati članstvo v hrvaško-slovaško društvo.

V treh vrstah...

Župani celjskega okrožja so imeli te dni svoje zborovanje v Celju. Predsedoval je politični komisar, ki je med drugim tudi pohvalil njihovo delovanje ter želel, da ne bi popustila njih delavnost v novem letu 1942. Potem je predsednik podal pregled vojaškopolitičnih dogodkov. Končno je dal županom smernice za bodoče upravno delo po občinah. Zastopnik civilne uprave je potem navzočim v daljšem govoru pojasnil položaj župana v splošni in notranji upravi. Govorili so še nekateri, ki so dali županom razna pojasnila in navodila.

V Mariboru je bilo pred kratkim prvo strokovno zborovanje okrožnega odbora za sadjarstvo in vrtnarstvo. Namen zborovanja je bil, da bi se povečalo zanimanje za še večjo pospešitev sadjarstva in vrtnarstva, ki je za mariborsko okrožje še posebno važno.

Mariborski dnevnik je te dni napisal daljši članek o Kočevskih in njihovi preselitvi. Med ostalim pravi članek tudi naslednje: »Kočevski Nemci so zdaj prenehali biti otok v tujem prostoru. Naselitev na novem prostoru jih postavlja pred težko nalogo, da so mejniki in stražarji na robu življenjskega prostora nemškega naroda. Biti granicar, se pravi, biti z obrazom vedno na fronti, biti čvrsto zakoreninjen v grudi in stati na straži za Nemčijo.«

Od 1. do 8. februarja bo v Götzovi dvorani v Mariboru velika kmetijska razstava. Razstava bo imela takšen obseg kakor lanskeletna v Ptujju in Celju.

Danes bo imel novomeški mestni svet svojo drugo redno sejo v novem letu. Na seji bodo sklepali o draginskih dokladah za občinske uslužbenke, nastavitve dnevnika za anagrafični zavod, o priznanju raznih koncesij.

Visoki komisariat je odobril letni proračun za Novo mesto, ki znaša z dohodki in izdatki 1.027.000 lir. Tudi proračun ubožnega sklada je bil sprejet. Ta vsota znaša 56.000 lir. Prav tako so bili odobreni proračuni za vodovod, elektriko itd.

Struge na Došenjskem so prav zdrav kraj. Faranov je 1000, pa jih je v lanskem letu umrlo samo 5. Krstov pa je bilo 26.

Abonentji reda Četrtek bodo imeli v četrtek ob 17.30 predstavo Camassieva in Oxillieva veseloligra v treh dejanjih »Bog z vami, mlada leta!«. Slika iz življenja visokolecov, njihova ljubezen in njihove šale, tvorijo prav prikopno odrsko delo, ki ga odlikujejo lahkost, čustvenost in humor. Kdor želi prebiti zabaven večer, naj si ogleda to predstavo. V glavnih vlogah: Levarjeva, Kralj, Danilova. Režiser: prof. Šest.

»Lepa pustolovščina« je komedija v treh dejanjih. Po svojem značaju je tipična francoska salonska igra z močno podčrtanim družabnim okoljem. V igri gre za mlado nevesto, ki vztraja preko družinskih predsodkov in ozirov pri svojem pravem čustvovanju. Situacijska komika in lahkotni, prijetni dialogi so značilni za to delo. Zrežiral ga bo J. Kovič. V glavnih vlogah: Levarjeva, Kraljeva, Vl. Škrbinšek, Nakrst, Gabrijeličeva, Nablocka in Drenovec.

Črna KAMELA

Frank je pel. »Neumnost, razburjati se zaradi denarja, ko pa je nebo tako modro, voda tako topla, življenje na tem belem obrežju pa kakor sladke sanje.«

V plašču si rekel?« je vtrajal Smith.

Frank je prikimal. »Kar sam si ga vzemi. Vrata so odprta.« Smith je takoj odšel. Ko je prišel nazaj, je držal v eni roki dolarski bankovec, v drugi pa majhno platno.

»Tole sliko bom pa danes vzel s seboj, Frank, tisto, ki si jo zame dvignil,« je pojasnil. »Nek notranji glas mi pravi, da imam nazadnje le upanje na prodajo.« Kritično je začel motriti svoje delo. Temnopolta deklica s kot oglje črnimi očmi je stala pred svetlozelenim ozadjem in držala rdečo rožo med bliščecimi zobmi. Iz te slike je dihala vsa sila soparnih tropskih noči in hladka utrujenost žarečih dni na zgubljenih otokih južnega morja. S skoraj trmastim občudovanjem je rekel potepuh:

»Čuj, to pa prav za prav ni tako slaba slika.«

»Hm,« je rekel Frank.

»Pa zares ni slaba,« je nadaljeval Smith. »Pa naj bo, saj so mi vsi rekli, da imam talent. Najprej v New Yorku in pozneje tudi v Parizu. Talent — morebiti tudi žarek genija — drugega pa nič. Nobene hrbitnice, nobenega značaja, nič, na kar bi se človek lahko zanesel. Človek mora v življenju imeti značaj, sicer je po njem, moj dragi.«

»Hm,« je spravlil iz sebe Frank.

»Saj vendar poznaš tudi slikarje, Frank, ki komaj s polovico toliko talenta kot jaz... za vrage, kaj mi to na vse zadnje koristi? Čemu se pa pritožujem? Vzemi za primer Corota, Frank. Niti ene slike ni prodal, dokler je živel. Ali pa se spomni na

39 Maneta. Več kaj so rekli kritiki o njem? Enostavno so ga izsmejali!«

»Hm,« je dejal tretjič Frank, vrgel kitaro v kraj, ekočil na noge in stekel k vodi, v katero je planil z veselim krikom. Smith je gledal za njim in zmajeval z glavo.

»Sploh nobenega zanimanja za slikarje,« je mrmral. »Nič drugega kot za glasbo. No ja, na vse zadnje pa je le nekaj... Vtaknil je dolar v žep, potisnil sliko pod pazduho in stopil na cesto. Ujel je omnibus, ki je vozil v mesto, se spravljal nanj in ponosen ponudil šoferju svoj dolar. Sedaj ga menda vendar ne bo več sodil po obleki. Med vožnjo je sem pa tja vrgel svoje oči na sliko, ki mu je čedalje bolj ugajala.

V mestu si je najprej poiskal zajtrkovalnico, se okrepčal, kakor se že dolgo vrsto dni ni, in se usmeril proti hotelu Waioli. Njegovega vstopa pa tam niso na noben način veselo pozdravili. Vrtar ga je pogledal očitno po strani in zviška vprašal: »Želite?«

»Ali stanuje tukaj Mr. Fyfe,« je vprašal potepuh.

»Seveda — toda navado ima dolgo spatu. Ne smem ga motiti.«

»Rajši ga zbudite,« je svetloval Smith s precej ukazujočim glasom. »Imam domenjeto z njim in to je važno. Mr. Fyfe si želi tega razgovora bolj kot jaz.«

Vrtar je okleval, potem pa je le stopil k telefonu. Ko je prišel nazaj, je povedal: »Takoj bo tukaj.«

Smith se je zadovoljno zleknil na mehak stol v hotelski veži, da bi počakal, toda Fyfe se je takoj pokazal. Očitno danes ni tako dolgo spal kakor običajno. Bil je videti truden in nespóbit.

»Vi bi radi govorili z menoj?« je vprašal. »Na poti sem v gledališče. Pojdite z menoj.«

Medtem je oddal tudi ključ od sobe in stopil skozi vrteča se vrata na cesto, da je moral Smith pohiteti, če ga je hotel dohajati. Nekaj časa sta stopala molče drug ob drugem, dokler se ni igralec obrnil k njemu.

»Zakaj tako neprevidno? Lahko bi se mi najavili in potem bi se kje drugje dobila.«

Smith je skomignil z rameni. »Telefoniranje velja denar, je rekel. »In jaz nimam dosti denarja — vsaj do sedaj.«

Zadnji dve besedi sta bili močno poudarjeni in sta si sledili, po kratki, pa zelo zgovorni pavzi. Fyfe je usmeril svoje korake iz notranjosti mesta proti domačinskemu delu. Stopala sta mimo trgovin, kjer so bili razstavljeni pisani svileni blagovi in platno, pletenine, lišp in porcelan. Zaboji in košare, polne redkih tropskih sadežev in pridelkov, so stale razvrščene daleč po cesti.

»Zdi se mi, da s precejšnjo gotovostjo računane na večjo vsoto denarja v najbližjem času, je končno Fyfe prekinil molk.«

Smith se je nasmehnil. »Zakaj tudi ne? Saj sem vam vendar včeraj storil uslugo. Oh — saj nisem norec! Zelo dobro vem, zakaj ste podali lažno priznanje! Enostavno ste se bali, da bi mogel jaz izblebetati, kar sem slišal tedaj, ko sem stal spodaj pod oknom. Mar ne?«

»Kaj pa ste prav za prav slišali?«

»Zadosti, to mi lahko verjamete. Slišal sem tisto žensko — ki je bila pozneje od nekoga umorjena — slišal sem torej, ko vam je povedala, da je...«

»Že dobro! Igralec se je boječe ozrl naokrog. Nič drugega ni bilo, kakor brezizrazni mrki obrazi vse naokrog in pa črne oči, ki so se sramežljivo obračale od njega.

»Pa vendar mislim, da sem vas včeraj zelo lepo podprl, ga je spominjal potepuh. »Ko je kitajski detektiv vaše priznanje brez sleherne težave ovrgel in me ponovno vprašal — da, ali nisem do zadnje pike izpovedal tistega, kar ste vi želeli? Vse lahko potrdim, kar ste izjavili. In če bi povedal tisto, kar vem, bi učinkovalo kakor bomba. Toda tega nisem storil. Prosim, spomnite se na to!«

»Prav dobro se spominjam in reči moram, da sem vas danes zjutraj sam tudi pričakoval, da se boste spravili nadme in poskusili z najhujšim izsiljevanjem.«

Andrejčkov
Jože

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

337.

...Čez nekaj trenutkov so zagrmle puške in topovi z obeh strani. Čez dobro uro je na ladji nastal ropot. Mi spodaj smo zaslišali nekaj strašnega. In res, tolovaji so zasadili svoje kljunače v našo ladjo in pridrli na krov. Ker jih je bilo več, so kmalu premagali naše mornarje. Kapitan je padel v boju. Razbojniki so z ladje pobrali, kar je bilo vrednega, potem so jo pa navtrkali in potopili...

338

...Zdaj smo bili sužnji na roparski ladji. Od vsega, kar sem imel, so mi razbojniki pustili le molilvene bukvice... Kmalu potem so nas odgnali na suho, v razne kraje. Mene so prodali beju v majhnem afriškem meslu. Tam sem bil suženj devetnajst let. Celo svoj materni jezik sem skoraj pozabil. Večkrat sem mislil na beg, pa ni bilo prilike za to, dokler mi niso izročili v oskrbo mladega konja, čigar varuha je bej prodal...

339.

...Se bolj kakor lasna želja me je k begu gnala žalostna usoda mladega Evropejca, ki so ga bili obsodili na strašno smrt. Ta Evropejec je bil moj sin Vencelj... Rečil sem fanta in oba sva srečno zbežala. Kdo bi bil tedaj mislil, da bežim z lasnim sinom! Danes pa se je z molilvenimi bukvicami in verižico vse razodelo. Moja edina skrb zdaj je, priti čimprej v Ameriko, da zvem, če sla še živa žena in drugi sin... je nehal stari mož.

Pridobivanje in razdeljevanje metana v Italiji

Metan ni navaden začasen nadomestek za premagovanje težav sedanje dobe

Predsednik odbora za metan v italijanskem korporacijskem ministertvu, senator Gai, je te dni podal zastopniku lista »Giornale d'Italia« zanimivo izjavo o sedanjem stanju proizvodnje in razdeljevanja doma v Italiji pridobljenega plinskega pogonskega goriva. Med drugim je dejal naslednje:

Ob koncu leta 1941 je mesečna proizvodnja plinskega pogonskega goriva znašala skoraj pet milijonov kubičnih metrov, od tega le 700.000 kub. metrov umetno pridobljenega metana. Tega pridobivajo po destilaciji premoga. Proizvodnja umetno pridobljenega metana se manjša zaradi tega, ker niso možne večje dobave premoga, na drugi strani pa je proizvodnja naravnega metana ostala na dosedanjih višini.

Skoraj ves metan pridobivajo zdaj v Padovi nižini, v pokrajini Emilia, ob Gornji Adizi in v gornjih toskanskih Apeninah. Tak položaj ustvarja čelo vrsto težav, ki se v prvi vrsti nastajajo zaradi tega, ker metan pridobivajo zelo daleč proč od krajev, kamor ga je potem treba prepeljati, n. pr. od Rima, Turina in Genove, medtem ko na drugi strani številne pokrajine zdaj sploh še nimajo možnosti, da bi metan dobivale. Vendar pa se že ukvarjajo s proučevanjem tega vprašanja in pripravi ukrepi, da se naredi zadostne zaloge metana tako v krajih, kjer ga pridobivajo, samih, potem pa tudi na oskrbovalnih postajah.

Nova raziskovanja tal

Proizvodnja naravnega metana postopno narasča v krajih, kjer metan zdaj že pridobivajo, to je v Severni Italiji in v toskanskih Apeninah, dočim se v teku zanimiva raziskovanja v rimski pokrajini, v pokrajinah Marche, Umbria in Lazio, organizirajo pa tudi že tovrstna raziskovanja v Južni Italiji.

Ker gre šele za raziskovanja, ni seveda mogoče ničesar določeno povedati naprej. Lahko pa se reče le to, da so zgrabile za delo močne finančne in industrijske ustanove z vsemi razpoložljivimi sredstvi pod vrhovnim vodstvom odbora za metan v korporacijskem ministertvu.

Kar se tiče sedanjega razdeljevanja metana, je predsednik odbora za metan dejal, da je to razdeljevanje zazdaj v resnici še zelo primitivno in neracionalno. Dosedaj so avtomobili vozili plinsko gorivo »seboj« v posebnih plinskih cevih, vedno

bolj pa se ta način oskrbovanja z metanom nadomešča s postavljanjem posebnih črpalk ob cestah, podobnih tistim, iz katerih so avtomobili prej dobivali bencin, če ga jim je med potjo zmanjkalo. Razlika je le v tem, da je bencinska občestna črpalka precej enostaven mehanizem, »delavec« metana pa sestoji iz več precej zapleteno zgrajenih priprav.

V kraje, kjer metana dosti potrebujejo in porabijo, pa bo treba metan dobavljati po ceveh (metanovodih) in sicer na ta način, da bo dotok metana stalen in da ne bo navezan na prevoz po cestah ali po železnici, kar tudi rodi neprijetne posledice in ovira pravočasno in pravilno razdeljevanje metana, da dostikrat ne more biti takšno kot bi ga bilo želeži.

Prvi metanski daljnovod

so že začeli graditi in sicer med Bologno in Milanom. Vanj bodo napeljali metan iz vseh številnih naravnih nahajališč metana, ki so ob tej črti. Prvi odsek tega metanovoda bo v najbližji bodočnosti dograjen.

Vrhovna ustanova za metan se zdaj vneto ukvarja z raziskovanji in vrtenjem zemlje tudi na raznih krajih v bližnji in daljni okolici Rima.

Senator Gai je povedal svoje mnenje tudi o takojšnjem »biološkem« metanu, ki ga je mogoče pridobivati iz tekočih in trdnih organskih odpadkov, zlasti po mestih, kjer jih je več. Dejaj je, da je tudi to eden najzadnejših virov, s katerim mora država računati.

Vsi italijanski pristojni tehniki sodelujejo na tem polju z vrhovnim odborom za metan, ki je izdelal tudi že podroben načrt za zgraditev primernih naprav. Takšne naprave so ponekod res tudi že začeli graditi.

Velika pridobitev na polju gospodarske neodvisnosti

Svoja izvajanja pa je senator Gai končal s pripombo, da metan ni navaden začasen nadomestek, s katerim bi se premagovale težave sedanje dobe. Narodni odbor za metan v korporacijskem ministertvu, ki ima zdaj ob strani velika industrijska podjetja in razpolaga z veliko državno denarno podporo ter z njim sodelujejo vsi čini-telji, ki prihajajo na tem polju v poštev, bo mogel

Italijo narediti neodvisno od dobav petroleja od drugod. Metan je v resnici — je končno pripomnil senator Gai — velika pridobitev na polju gospodarske neodvisnosti ali kakor je dejal, na polju avtarkije.

Senator poklonil papežu kip Pija XI.

Na vatikansko železniško postajo so pripeljali te dni velikanski marmornati kip, ki predstavlja pokojnega papeža Pija XI. Sedanemu sv. očetu je ta kip podaril senator Agnelli. Pij XII. je odločil, da bo kip stal v palači rimskih kongregacij.

Turški državni uradniki morajo povedati, odkod imajo premoženje

O zakonskem osnutku, po katerem morajo turški državni uradniki prijaviti svoje premoženje in nepremično premoženje, so se zdaj zvele nekatere podrobnosti. Zakonski predlog med drugim določa, da mora vsak državni uslužbenec prijaviti ne samo svoje premoženje, pač pa tudi premoženje svoje žene. Navesti morajo poleg tega

tudi svoje virove dogodkov. Kdor bi se določbam tega zakona izmikal, mu bodo vse njegovo premoženje zaplenili in mu ga bodo vrnili le pod tem pogojem, če se izkaže, da ga ima že najmanj tri leta. Vsi predstojniki civilnih in vojaških oblasti, ki bi jim dokazali, da so se proti zakonskim določbam pregrešili ali da bi uganjali korupcijo, bodo zaprti v najbolj nedolžnem primeru do pet let, v hujših primerih pa bodo obsojeni na dosmrtno ječo ali celo na smrt.

Druga skupina švicarskih zdravnikov na ruskem bojišču

Te dni je odpotovala iz Berna druga skupina švicarskih zdravnikov in bolničarjev pomagati v vojaške bolnišnice na vzhodnem bojišču. Računajo, da bodo tam ostali in pomagali drugim zdravnikom pri njihovem težavnem poslu, tri mesece. Skoraj istočasno pa se je vrnila v Švico prva skupina švicarskih zdravnikov, ki je svojčas odšla v zaletje vzhodnega bojišča. Kakor poroča »Central-europa«, organizira pošiljanje zdravnikov na vzhodno bojišče Rdeči križ. V vsaki takšni skupini je kakšnih sedemdeset zdravnikov, bolniških strožnic, tajnic, šoferjev in drugega potrebnega osebja.

Leto brez potresov na Norveškem

Bergenski muzej — edinstvena ustanova te vrste

Letopis, ki ga je pred kratkim izdalo muzejsko društvo v Bergenu na Norveškem, pravi, da je leto 1940 poteklo na Norveškem brez vsakega najmanjšega potresa. To je vsekakor čudno, nena-avadno, saj je bilo omenjeno leto prvo v zadnjih 55 letih, ko na vsem Norveškem ljudje niso prav nikjer čutili nobenega potresa.

V zadnjih tridesetih letih so norveški učenjaki, ki se bavijo predvsem s potresi, ugotovili, da norveška zemlja postaja čedalje mirnejša, to se pravi, da je bilo v teh letih vedno manj potresov, pa tudi vedno rahlejši so bili. Pred letom 1910 je bilo na Norveškem povprečno po kakšnih dvajset potresov na leto, v naslednjih treh desetletjih pa je povprečno število letnih potresov na vsem Norveškem znašalo kvečjemu še deset, z eno samo izjemo.

K sreči, pravi poročilo iz Osla, potresi na Norveškem niso preveč močni. Velika večina je takšnih, da ljudje zanje sploh ne bi vedeli, če ne bi v časopisih brali poročil iz potresne opazovalnice, oziroma iz letopisa, ki ga izdaja bergenski

muzej. Treba je v tej zvezi pripomniti, da ta muzej tvori nekaj poseben oddelk vseučilišča. Naj omenimo samo to, da imajo v bergenskem muzeju posebne stolice za botaniko, kemijo, mineralogijo, zoologijo, meteorologijo, zemeljski magnetizem, oceanografijo, arheologijo in kulturno zgodovino. Muzej pa je tudi sicer zelo bogat in ima poleg drugih zanimivih zbirk tudi ogromno knjižnico, v kateri je 250.000 znanstvenih knjig. Poročajo zdaj še, da je nemški komisar na Norveškem temu zavodu podaril tisoč nemških znanstvenih knjig. Z nekaj let imajo v načrtu, da iz bergenskega muzeja nastane pravo vseučilišče, na katerem bo tudi stolica za medicino, da bi na ta način nekoliko razbremenili vseučilišče v Oslu. Ze zdaj je v posamezne učne tečaje, ki jih imajo v bergenskem muzeju, vpisanih kakšnih sto slušateljev. Zlasti znamenit je zavod za oceanografijo, ki so si ga v prejšnjih letih z velikim zanimanjem hodili ogledovat znanstveniki z vsega sveta in ki je bil nekaj let njegov ravnatelj sloviti polarni raziskovalec Fridtjof Nansen.

DOBRI STARI ČASI

In to je čutila z bridkostjo, če tudi ne brez zadovoljstva, da stoji nižje od nje. Njega vodijo čustva, ki izhajajo iz domišljije, dočim vodi njena čustva razum. Tako otročji je Franco. Zdaj že lahko spi, a ona je prepričana, da do jutra ne bo zatisnila očesa. Zdelo se ji je, da nima nič domišljije, ker se je le stržka vznemirila in razvnela. Če bi ji kdo rekel, da ima več domišljije ko mož, bi se mu smejala. Pa vendar je bilo tako. Da bi se to dokazalo, bi bilo treba obrniti obe duši. Francova domišljija je bila vidna, na površju duše, razum pa je bil na dnu, dočim je imela Luiza domišljijo na dnu duše, razum pa zelo viden, na površju.

In res ni spala, ter je vso noč premišljevala z domišljijo iz dna duše o tem, kako vera pospešuje slabotno čustvovanje, kako pa je ona, ki pridiguje žejo po pravici, nemožna, da bi vzbudila pravi smisel za pravico onih, ki so ji vdani.

Tudi profesor, ki je bolehal na skisani domišljiji, je prebil velik del noči pred pečjo, potem ko je bil ugasnil luč. Delal je s kleščami in z domišljijo, grabil je, opazoval ter odmetaval žerjavico in načrte, dokler ni ostal samo še kosček žarečega oglja in samo ena misel. Vzel je vžgalico, jo pritaknil k žerjavici in prižgal svetilko, prav tako je zgrabil svetlo in gorečo misel ter šel z njo v posteljo.

Misel je bila ta: ne da bi kdo vedel, bo odpotoval v Brescio, stopil z groznimi listinami pred grofico ter dosegel to, da se bo udala.

VII. poglavje.

As je zunaj.

Tri dni pozneje je ob petih zjutraj stopil profesor Gilardoni do nosu zavrt iz gostilne »Pri angelih« v Milanu. Šel je mimo stolnice, zavil v temno ulico Rastrelli za vrsto konj, ki so jih peljali poštarji, ter stopil v pošto pisarno. Malo dvorišče, kjer je pošta, je bilo že polno ljudi, živine, svetilk. Slišali so se glasovi poštarjev in sprevodnikov, cepetanje konj, glingljanje kraguljkov. Puščavniku iz Valsolde se je zdelo, da je konec sveta.

V dva poštna voza so vprezali konje, v vsakega po štiri. Profesor je šel v Lodi, ker je zvedel, da je grofica tam na obisku pri neki prijateljici. Poštni voz je šel v Lodi ob pol šestih.

Bil je hud mraz in ubogi profesor je nemirno stopical okoli velik-ga voza ter cepetal z nogami, da bi se ogrel. Neki popotnik mu je bistro pripomnil: »Mrazek, kaj ne? Mrazek, mrazek!« Končno so le vpregli konje po božji volji, uradnik je poklical popotnike po imenu in vrli Benjamin je izginil v trebuhu kočije. Tam sta bila še dva duhovna, s staro dekle, star gospod z velikanskim oteklino na obrazu in eleganten mladenič. Zaprli so vrata, zaslislala se je zapoved, kraguljki so zacingljali, voz se je premikal, duhovnika, starka in gospod z oteklino so se prekrizali. Šestnajst konjskih podkev je peketal pod oboki, težka kola so ropotala, nato pa je vse to drdranje pojenjevalo in poštni voz je zavil na desno proti Porti Romani.

Kolesa so tekla zdaj skoraj neslišno in potniki so čuli samo neurejeno udarjanje šestnajstih podkev ob kamenje. Profesor je gledal temne hiše, ki so šle mimo, medel svit občestnih svetilk, kako majhno razsvetljeno kavarno, kako stražnico. Zdelo se mu je, da mora imeti ta molk velikega mesta nekaj žugajočega, nekaj groznega za te tuje vojaške, ko da bi celó zidovje hiš bilo črno od sovraštva. Ko je dospel poštni voz do Porte Romano, kjer je bila tako gosta megla, da skozi okno ni ničesar več videl, je zaprl

oči in se prepustil ugodju, da si je mislil osebe in stvari, ki so mu bile pri srcu, ter se pogovarjal z njimi.

Nasproti mu ni več sedel mož z oteklino, temveč dona Estera, vsa zavita v velik, črn plašč, s kapuco na glavi. Nepremično ga je gledala. Lepe oči so mu govorile: »Dobro, lepo stvar ste začeli. Pokazali ste dobro srce, ne bi si bila mislila. Občudujem vas. Zame niste več stari, ne grdi. Pogum!« Pri tej vzpodbudi ga je prešinil strah. V duhu je zagledal grofičino sliko. In zamolklo drdranje koles se je spremenilo v nosljajoči glas stare gospe, ki mu je rekla: »Izvolite. Kaj želite?«

Ta trenutek se je voz ustavil. Profesor je odprl oči. Porta Romana! Nekdo je odprl vrata ter zahteval izkaznice. Pobral jih je, se oddaljil, se čez nekaj minut vrnil ter jih dal nazaj vs-m, razen elegantnemu mladeniču. »Vi morate izstopiti«, mu je rekel.

Ta je prebledel, molče izstopil ter se ni več vrnil. Čez minuto so vrata zaprla, osoren glas je rekel »Naprej!« Gospod z oteklino je položil svojo torbico na izpraznjeni sedež. Nihče izmed ostalih potnikov ni pokazal, da bi bil zapazil, kaj se je zgodilo. Ko so se konji spustili v dir, je vprašal samo Gilardoni duhovna, ki je sedel poleg njega, ali ve za mladeničevo ime. Ta je osorno zamrmral: »Ne!« ter osuplo in sumljivo pogledal profesorja. Profesor je pogledal drugega duhovnika, ki je hitro potegnil iz žepa molek, naredil križ in začel moliti. Profesor je spet zaprl oči. In slika neznanega mladeniča se je za vedno izgubila v megli, kakor izginejo redke prikazni dreves, topolov in vrb, ki beže mimo ob desni in levi strani ceste.

»Kako naj začnem?« je premišljeval Gilardoni. Od svete noči dalje ni delal drugega, kakor da si je mislil in sam s seboj govoril, kako bo stopil pred grofico, kako bo vzel stvar v roke in jo razvil ter zahteval, da se grofica uda. Samo to udajo je videl jasno pred seboj. Če bo grofica zagotovila vnuku primeren dohod-k, potem bo listine uničil. Listin ni imel s seboj. Imel je samo prepis. Učinek bo gotovo grozen.